

VASÁR NAP

:: **Politikai, irodalmi, társadalmi és közgazdasági hetilap** ::

Mesés olcsón lehet beszerezni mindennemű butorokat Debreczen,

Weisz Gyula
butor-üzletében.

a legegyszerűbbtől a legelegánsabb kivitelig. Széchenyi-u. 19.

Szemüvegek és lorgnettek

rövidlátó, távollátó, gyengélátó és operált szemeknek. — Gazdáknak nélkülözhetetlen, kipróbált légsulymérők (időjelzők), mezei látcsövek, prismás látcsövek és hőmérők és minden optikai szakmába vágó cikkek legnagyobb választékban kaphatók

Fischer Jakab elismert szakértő látyszerésznél. — Debreczenben, Piac-utca 21. szám. Sesztina-ház

Porcellán és üveg edények szervizek, diszműtárgyak és játék-különlegességek gyönyörű és mégis **olcsó árban kaphatók**

Fővárosi Bazár Simonffy-utca 1.

Kérjünk mindenütt

Ebesszéli

üditő ártézi forrásvizet

? Tisztán és szénsavval telítve. Természetes hőforrás. Megrendelhető
Barna-u. 1. szám Telefon 216. sz.

A magyar szabadalmazott lópatkógyár r.-t.
gépjavító és szerszámkészítő ipartelepe

vizvezetési, csatornázási és közp. fűtési

osztálylyal bővített ki. — Minden e szakmához szükséges berendezési cikkekből nagyválasztéku raktárt tart.

Sándor Ármin

óra, ékszer, ezüst és drágakő raktára
Debreczen, Piac-utca 41. szám.

Eddig nem létezett olcsó árak!

Trnka Ferencz

Gép-, kazánkovács műhelye, ártézi kutfurási vállalata, itató vasvályu gyári raktára, Debreczen. Telefon 576.

Vállal gazdasági gépek javítását, malmok és ipartelepek berendezését.

Ártézi és mély kutak furását. Gazdasági és községi kutszivattyuk szerelését. — Eszterga, gyalu és

gőzmalmi hengerek köszörülését és rovátkolását.

Szegecselésnélküli viz-tartányok készítését —

eltört géprészek forrasztását legújabb módszerint

Ajánlja

gazdaközönségnek

itató vasvályuit

Rölttségvetéssel díjtalanul szolgálók

Prelovsky András

elsőrangú katonai és polgári szabó üzlete, bel- és külföldi szövetek, valamint hadifelszerelési cikkek nagy raktára. M. kir. államvasutak szállítója.

Debreczen, Róssuth-u. 3.

Elvállal a legújabb szabású és a legnagyobb igényeket is kielégítő katonai-, vasuti- és sport-egyenruhák, polgári öltönyök, valamint magyar disz- és viselőruhák; papi reverendák, palástok, fővegek stb. a legjutányosabb árak melletti elkészítését. Gyászöltönyöket, valamint vidéki megrendeléseket a :: legrövidebb idő alatt készít. ::

Fazekas Imre

villamos világítás és erőátviteli

vállalata

Placz-utca 77. sz.

■ Telefon-szám 567. ■

Szép munkáért, :-:
versenyképességért
számos legnagyobb
:-: kitüntetés! :-:

menyasszonyi : ékszerek : ezüstneműek

legnagyobb
választékban

bámulatos olcsó árakon

Löfkovits Arthur és Társa

Magyarország legnagyobb
órák és ékszerész üzletében.

**Fennáll:
30 év óta!**

Simonffy-utca
55. szám.

Ruhafestő

Széchenyi-utca
6. szám.

Gőzmosó.

Wacha Róbert Debreczen.

Telefon 840. Telefon 840.

Vidéki megkeresések és megbízások
a főüzletbe:

Simonffi-u. 55. sz. intézendők.

Ágytoll-tisztító.

Varga-utca
35. szám.

**Vegy-
tisztító.**

Verbőczy-utca
14. szám.

Előfizetési árak egész évre:

Helyben . . . 5 korona

Vidéken . . . 6 korona

Egyes szám ára 10 fillér

VASÁR NAP
Politikai-irodalmi-társadalmi-és-közgazdasági-hetilap

Szerkesztőség és kiadóhivatal:

Debreczen, Kossuth-
utca 8. szám alatt.

Telefon 505. szám.

BÉCSI KOMÉDIA

IRTA SZIGETHY GYULA

A debreczeni nagyvásárban jártam, ott láttam egy csepürágót, aki forgácsot evett, azután papírszallagot húzott ki a szájából, közben mindenféle kóklerséggel igyekezett a körülötte levőket megtevesztetni és a bámész, gyülevész nép bámulta az ő művészetét. Bármilyen furcsának is látszik, nekem mégis a mi fő kóklerünk, Khuen gróf jutott az eszembe és ebben a képben szinte megtestesülve láttam a mi politikai életünket, ahol a bűvész miniszterelnök dodonai szavakat mond a körülötte lévő újságíróknak, akik azután szinte röpitik a világba, hogy a megegyezés meg van, a magyar álláspont győzelmeskedett, de hogy tulajdonképpen mi is az a magyar álláspont, azt a bámuló és dodonai szavakat önkéntelenül ismétlő újságírók közül senki sem tudja.

Aki azonban ismeri a bécsieket, annak tisztában kell lenni azzal, hogy Khuen gróf most követi el a legnagyobb politikai svindlit Magyarországgal szemben; a sok tárgyalás, a sok hü-hó pedig csak arra jó, hogy a vajudó katonai büntető perrendtartás, ha megszüli nemzetünknek a hagyományos egeret, akkor azt a törvényhozásba bemutatva, elefántnak lehessen feltüntetni, s ezt a hiszékeny magyar népet be lehessen csapni azzal: hogy ime a mi kormány elnökünk, milyen erős gerincű férfiú, mily hatalmas nagy küzdelmet vívott az osztrákokkal azért, hogy tulajdonképpen felemelhesse a hadsereg létszámát és ezt a hadsereg néven ismert telhetetlen molochot megtömje a nemzet véres verejtékén keresett pénzzel. Szinte vágyat kap az ember ennél a nagy komédiánál kikiáltónak lenni s ország-világot bámulatára csődíteni a magyar nemzetnek, amelynek még vivmányként lehet beadni azt is, hogy fiai ezentul, ha a katonai szemlén becsületes anyanyelvükön és nem a hirhedt „hier“ szócskával jelentkeznek és ezért katonai bíróság elé fogják: magyarul mondhatják el védekezésüket.

Kérdem minden józanul gondolkodó embertől, vajjon eddig az a tözs-gyökeres magyar fiú, ha a katonai bíróság elé állították, talán az osztrák uniformistól olyan ihletet kapott, hogy németül tudott védekezni? Nem! A magyar fiú eddig is csak magyarul védekezett, tehát azt, amit Khuen gróf olyan hatalmas, nagy vivmánynak akar feltüntetni, senki emberfia nem fogja el hinni: hogy megéri a nem-

zetnek azt, hogy érte lemondjon a hadsereggel szemben támasztott nemzeti követelésekről. És ha Khuen gróf a mostani többséggel keresztül is tudja hajszolni a létszám emelést és vele együtt a többi hadügyi terheket; az még nem fogja azt jelenteni, hogy a hadsereg megújódott, mert még mindig hiányozni fog abból a testületből a leghatalmasabb faktor: a nemzeti szellem és az érte való hazafias lelkesedés, amely nélkül ma már mézárszékre vinni embereket lehet: de csatát nyerni nem fog az osztrák egyenruhába bujtatott s léleknélküli hadsereg soha. Meddő tehát a miniszterelnöknek minden kísérlete, hogy a nemzetet az ő vivmányaival félre tudja vezetni, mert vannak világosan látó emberek és az ellenzék máris magában a népben oly erőre kapott, melyet ha hazafias lelkesedéssel ki fog használni, akkor az évtizedekre berendezkedő mungók uralmát meg fogja dönthetni.

Jellemzők még a mostani bécsi tárgyalások Magyarország önállóságára s parlamenti viszonyaira: világosan beigazolódott ismét, hogy a mi parlamentünk nem való egyéb, csak hogy a Bécsben hozott határozatokat formálisan törvényerőre emelje; mert még csak elképzelni is botorság azt, hogy a bécsi megállapodásokon parlamentünk változtathasson. — Hiszen nem azért ül a parlamentben a Khuen által összetoborzott többségnek nevezett szavazógép, hogy a törvényjavaslatot megvitassa, esetleg a nemzet igényeinek megfelelőleg módosítsa, hanem igenis azért segített nekik a kormány mandátumhoz jutni, hogy gépszerűleg minden bécsi kívánságot megszavazzanak. Így lesz ez mindazideig, míg parlamentünkben nem az általános választói jog alapján választott népképviselők ülnek, mert ha az általános választói jog meg lesz, akkor a nemzet képviselői igazán a népet fogják a parlamentben képviselni, nem pedig a bécsi akaratot. Hogy ez a bécsi akarat nem lesz a magyar parlamentben örökéletű, arra reményt nyújt nekünk a Justh-párt állásfoglalása s csak azt kívánjuk, hogy a hozott határozatot becsülettel végre tudják hajtani és mielőbb elkövetkezzék az általános választói jog megvalósulása. Az utca, a nép a küzdőkkel lesz, s bizton hisszük, hogy nem fogja elhagyni őket a magyarok Istene sem!

Telefon:

5-40. „MERCUR“

összes rendszerű írógépek műszaki vállalat Debreczen, Telefon: Arany János-utca 2. szám. (Specialis javító-műhely.) **5-40.**

Gabelsberger rendszerű gyors és gépirászati szakiskola — „Adler“ tetjesen látható írású írógép kizárólagos képviselő Hajdu, Szabolcs, Szatmár és Szilágy-vármegyékre. — Copying Office gépiró másoló és sokszorosítási iroda. — Magyar gyártmányú írógép-szalagok. Főraktár hat vármegyére.

Utazás

Versek Szávay Gyulától

Találkozás

Esemény volt a mi szerelmünk,
Ahogy az indult, esemény, —
De ahogy elmúlt, már az aztán
Esetnek is nagyon szegény.
Csak azt se mondtak: „ég veled“,
S hogy, hogy nem, — mégis vége lett.

Nem láttuk egymást soha többé,
Száguldó évek tüntek el,
Miglen közlé a kényszerűség,
Hogy nekünk találkozni — kell.
Én átkoztam a helyzetet,
Ő — bizton brómkálit szedett.

A kölcsönös megdöbbenésnek
Lenyeltem rám eső felét,
S folyékonyan hazudni kezdtem,
Raktárszíporkát hintve szét. —
Sok tűzijáték befagyott,
De úgy nem, mint az enyim ott.

Viszonzásként arca vonási
Mosolyt kezdettek színleni,
Izegték, mint a türe tűzött
Aranybogárka ízei.
Egy könnycseppért, mely hullott volna itt,
Tudom, adott vón' valamit! . . .

Az utca szerepe a politikában

Debreczen, április 29.

Nagy vita folyik most afelett, hogy vajjon helyes és morális alapon nyugszik-e a Justh-pártnak az utcával való szövetkezése: értvén ez alatt a szociálistákkal való együttmunkálkodását az általános választói jog érdekében. Sok érv bukkan fel ennek a kérdésnek a megvitatásában pro és contra: az ilyen elméleti kérdéseknek azonban már a lényegökben fekszik a nehéz megoldhatóságuk. E felett tehát céltalan vitatkozni.

Sokkal érdekesebb és élvezetesebb dolog e szövetkezésnek a súlyát mérlegelni. Ha el sém fogadhatjuk teljes egészében azt, hogy a cél szentesíti az eszközöket, de az bizonyos, hogy nagyon sokszor, amikor is a célnak a szentesége nagyobb dolog, mint az eszközök radikálisabb volta mellett is várható visszahatás: akkor mégis csak tekintetbe kell vennünk a célt is és nem csak az eszközöket. Az általános választói jog pedig nagy és szent cél. De ne térjünk el a tárgytól, nézzük csak meg alaposabban, hogy mik lehetnek a Justh-párt és a szociálisták szövetségének a következményei. Általánosságban fogalmazva meg a kérdést: mi a következménye annak, ha a parlament egy agilis része az utcára támaszkodhatik? Nagyon, de nagyon fontos kérdése ez a mai politikának, bármennyire elméletinek látszik is.

Nagy példákat állít elibénk e tekintetben a történelem. Mintha csak megújulnának az idők. Tessék csak a francia

forradalom előtti parlamentre gondolni. Akkor is volt egy hatalmas, mérsékelt haladni akaró párt, amelyiknek inkább csak a programja volt a munka, mint komoly célja: és ott volt az ellenzék, az utcával szövetkezett Hegy. A történeteket és a következményeket ismerjük. A Hegy teljes diadalt aratott. A történelem nagy példái tehát arra tanítanak, hogy a világeért sem szabad lekicsinyelnünk azt, ha a parlamentnek egy jelentékeny, agilis és „forradalmi“ része az utcára támaszkodhatik.

Már most hogy állunk mi a Justh-párral és hogy állunk a szociálistákkal? Mind a két pártnak komoly törekvése az általános választói jogot megvalósítani és e nagy cél elérhetéséért szövetkeztek, amit annál helyesebben tettek, mert egymás nélkül nem mehetnének a sokra. Az utca és a Hegy-párt kölcsönösen erősítik egymást. Komoly, sőt nagyon is komoly tehát az, amikor a Justh-párt szövetkezik a szociálistákkal. El kell vetnünk e kérdésnél mindenféle hazug jelszót, amelyek erkölcsstelenséggel vádolják meg a Justh-pártot; hiszen erős nemzeti volta mellett a nemzetköziséggel szövetkezik. E kérdésnél csak azt kell tisztáznunk, hogy égető és létérdeke-e a magyar nemzetnek az általános választói jog törvénybe iktatása: és mivel a válasz csak az lehet, hogy — igen, félre minden olyan álproféciával, hazug frázissal, amelyik erkölcsstelenséget lát egy ilyen életbevágó nagy nemzeti reform keresztülvitelére való törekvésben csak azért, mert azt a nemzetközi szociálistákkal akarjuk megvalósítani. Az ilyen frázisoknak ma már ugyan senki sem ül fel: az általános választói jog keresztülvitele érdekében; mikor talán nemzeti létünk vagy nem létünk kérdése előtt állunk, nem csak a szociálistákkal, de magával az ördöggel is szövetkezhetünk!

A debreczeni kamara és a szövetkezés

Országos jelentőségüvé emelkedett máris a debreczeni kereskedelmi és iparkamara állásfoglalása a kisipar támogatása érdekében a szövetkezés eszméje mellett. Ebben a percben talán nem is lehet kellőképpen mérlegelni ennek az állásfoglalásnak kezdeményező és nagy hatását, — de az máris bizonyos, tekintve e kérdés iránt mutatkozó nagy érdeklődést, hogy a debreczeni kamara szép és impozáns dolgot cselekedett, amikor utat és programot jelölt meg kisiparunk fejlesztésének. A kisipar fejlesztése . . . Bizony-bizony nagyon mostohán bántunk el ezzel az égető szükségkel orvoslásra szoruló kérdéssel. A kormány most aztán a tizenkettedik órában megmozdul. Ugy tesz, mintha cselekedni akarna és véleményt kér a kamarától, hogy miképpen volna keresztülvihető a kisipar támogatása, fejlesztése.

Talán komolyan sem vette volna senki sem ezt a kérdezősködést és épúgy elaludt volna, mint annyi sok és sok ilyenfajta ügy, ha a debreczeni kamara nagytudású és agilis titkára, Szávay Gyula nem néz mélyebben e kérdésbe és megdöbbenő igazságokat nem dob a kormányznak. A kisipar pártolása, támogatása, fejlesztése . . . Hát fejleszthetjük, támogathatjuk azzal a kisipart, ha néhány száz kisiparost alamizsnában részesítünk! Nem, erre nincs szükség. Ez mind sárbadobott pénz volna. A debreczeni kamara belátott a dolog mélyére és volt bátorsága odakiáltani azoknak a nagyképu uraknak, akik kisipart akarnának pártolni minden hozzáértés nélkül, — hogy, hohó urak, nem addig van az; ha segíteni akarunk a kisiparosokon, akkor ne alamizsnát adjunk nekik, hanem tisztességes munkát és tegyük

Sélyei József

vegyészeti ruhatisztító és javító intézete. Telefon 8—58.

DEBRECZEN

ühely és viefételi üzlet: Péterffa-utca 42—44. számalatt.

Tisztít és javít

uri és női ruhákat, gyermeköltönyöket, diszitő és butorszöveteket s minden e szakmába vágó dolgoka a legszebben és legolcsóbban

lehetővé, hogy el is végezhessék ezt tisztességesen. A legfontosabb és legnagyobb horderejű az egész dologban az, hogy a debreczeni kamara a szövetekezés eszméjében látja a megváltást és a szövetekezést tartja egyedül helyes utnak arra, hogy kisiparunkat és kisiparosainkat komolyan és cél-tudatos eredménnyel támogathassuk.

A szövetekezés eszméjének helyes belátására, mely megítélésére mutat a debreczeni kamara állásfoglalása. És a jelenlegi és hova-tova egyre jobban kialakuló viszonyaink igazat adnak és igazat fognak adni a debreczeni kamarának. A magyar sajtót is elismerés illeti meg érte, hogy rögtön belátta ennek az eszmének messzire kiható horderejét és töletelhetőleg sietett támogatására. Jobban és szebben beszél ez száz puffogó frázisnál a szövetekezeti eszme mellett és a szövetekezés eszméjének egyre nagyobbodó térfoglalásáról. A modern áramlatok nivellálódní akaró nagy víztömegének a küzdelme lesz a szövetekezeti eszme teljes kialakulása. Az erőképítések szükségképen és csakis úgy tarthatnak egyensúlyt, ha a kis erők egyesülnek. Örök és nagy természeti törvény: ezért várhatunk sokat a szövetekezés eszméjétől. Amikor pedig a debreczeni kereskedelmi és iparkamara harcba száll a szövetekezés eszméje mellett a kisipar érdekében, nagy és maradandó dolgot cselekszik: példát ad a jövőre, követendő példát. És mindenki bámulva kérdezi, hát így is lehetséges megoldani ezt a kérdést. Erre nem is gondoltunk. El kell ösmernünk, hogy a kezdeményezés érdeme a debreczeni kamaráé és Szávay Gyuláé. A szövetekezés eszméjének felszínre kerülésétől pedig még sok és áldásos dolgot várunk különösen mi, akik lelkesedünk a szövetekezeti eszméért.

Bábjáték

(Vigjáték négy felvonásban. — Irta Pierre Wolff. Először adták a debreczeni színházban 1911. április 22-én)

Pierre Wolff a keményebb koponyájú és mélyebben járó francia írók közül való; nem csodálhatjuk tehát, hogy még akkor sem törí be a fejét, amikor a „Bábjáték“ problémájával megy neki a falnak, akarom mondani a közönségnek. Pierre Wolffal kapcsolatban szeretnék egyet-mást elmondani a francia drámairásról, azonban azt hiszem, hogy akkor eltérnék a tárgytól, ha nem is messzire; de nagyon kiszélesíteném azt a kört, amelyben egy ilyen, a „Bábjáték“-ról megírt kritika mozoghat. Röviden hát csak annyit, hogy a franciák színműirodalma, a corneillei és racini alapokból fejlődött terebélyes fa, ma is olyan tendenciózus, mint megalapítása korában. A „raisonért“ és a „raisonneur“ kedvéért íródik még mindig a francia darab. Természetes és könnyen érthető, hogy az ilyen tendenciózus dolgok sohasem lehetnek örökbecsűek, még csak igazi művészi értékűek sem. Az élet ugyanis, amelynek tükrének kellene, hogy legyen a színpad, sokkal nagyobb drámairó, sem hogy alkotásainak a során tendenciát tűzne ki maga elé: úgy összekuszálja a helyzeteket, különössé teszi a jellemeket, sokszor érthetlenné az egész cselekményt, hogy még mi is elcsodálkozunk néha rajta, pedig szokva vagyunk szeszélyéhez. A tendenciával megírt drámai munka tehát nem lehet az élet hű tükörképe: és evvel mindent elmondtuk.

A francia drámairás tehát a művészet örök alapjaiban helytelenül és ferdén épült. Mert bizonyos az, hogy legkevésbé éppen a dráma az, aminek tendenciózusnak szabad lenni. A színpadon sokszor unalmas, sőt utálatos szónoki beszédet hallanunk. De a francia jellem befogadta ezt a sajátosságát. A mély, germán dráma örökéletű, nagy alkotásai az egyedüli és helyes továbbfejlesztése annak a művészetnek, amit évezredekkel ezelőtt hirdetett Sophokles. A francia dráma főleg tendenciájának köszönheti hirtelen sikerét és tisztavirágyszerű enyészését. Nagy és gyors sikerét főleg *artisztikus* voltának köszönheti,

amely szintén a francia jellemből folyik. Alig van artisztikusabb nép, mint a francia; hogyné látszana meg ez a drámáikon? Annyira szereti a francia a művészetet, hogy még a színpadon is megköveteli a komédiázást; nem akar igazi és való életet látni. Az ő műérzékök még nem emelkedett oly magasra, hogy az élet igazi és nagy voltát művészi szemekkel is megláthassák. A franciáknak artisztikum, komédia kell. Kedves, szellemes, jószívű, naiv, — és épp olyan felületes nép mindenben, így a drámai művészetben is.

Pierre Wolff franciába oltott német. A germán mélység sok és nagy jellemvonása mutatkozik benne. Annyira francia, hogy a tendenciát el ne hagyja, de annyira meg német, hogy át ne értse, át ne érezze a drámai élet szükségességét. Mit tesz tehát? Hogyan oldja meg a problémáját? Tendenciát ad a darabnak, de aztán nem embe-*reket*, hanem *bábokat* hoz a színpadra. Káprázatosan szép, zseniális megoldás: az igazi művészetek legmélyéről. Tendencia kell nektek és komédia: hát nesztek! Így szól Pierre Wolff a franciákhöz. És darabjában sok egyesülést találunk a francia könnyedségnek a germán mélységgel. „Bábjáték“: pompás, nagyszerű! A címnek és a darab ebből folyó egész bravuros felépítési módjának örülünk a legjobban. Érezzük, hogy így, csakis így lehet érdekes és értékes ez a munka, amely ilyen lehetetlen tendenciát tűz ki bebizonyítási problémául, hogy: ha a férj azt hiszi a feleségéről, hogy megcsalja, — akkor biztosan belészeret a feleségébe, akárhogy is hanyagolta el addig.

Pompás, nagyszerű! Igazán egy bábjáték személyei és szereplői kellene hozzá, hogy ilyen tendenciáért harcolhassanak. Dróton rángatott szegény bábuk . . . A „Bábjáték“ sok-sok szépségében különben a mi, artisztikumhoz talán kevésbé és jobban az élethez szokott szemünk is gyönyörködhetett. Élveztük az ötletes, bábjátéki iróniát, a dróton ráncigálás és az ennek megfelelő sablonos közhelyek deklamálásával is véghezvitt bravuros jellemfestést, a nagy jeleneteket és a mindvégig pompás, franciás dialógot. A szereplők dicséretreméltó igyekezetet fejtettek ki, hogy a „Bábjáték“ előadásának nehézségeit leküzdjék és azt a bizonyos „francia“ artisztikumot elébünk állítsák: ami még talán Csige Böskének sikerült legjobban.

Távol és közel

Irta György Oszkár

Nincs két levél és nincs egyforma két arc,
Nincs életednek egyforma napja kettő,
Minden lélek Isten egy betűje:
Fölrírja és letörli s újat ír,
— És addig, ugy-e, nem halhatok én meg,
Míg meg nem láttam minden arcot?

Észak fehér világa, Dél színe és tüze,
Agg Khina álma, Japán ember-virága,
India gyilkos napja, zöld tengerek csodái,
Ős tájnak ős lakója, új földnek új fia
— Nem mállhat semmi olvasatlan porrá:
Minden titok az én szememre vár.

Ó terhes új napok, sejtelmes ember-arcok!
Minden nap kín s gyönyör, minden arc sír s nevet,
Fáradt az ember hordni század-évet,
Fáradt a lélek látni minden arcot.
— Mondd, nem jobb-e hát maradni veszteg,
Mint élted kinját sokszorozni?

Ím itt a város, és itt az arcok ezre,
De minden szem egy ős-lélekre nyit,

LINOLEUM
ÁRUHÁZ

Haas Lipót

Piac-u. 49. Telefon 644.

Nagy választék
esőköpenyekben

Egy óra kong, de minden óra múlik.
Itt új ház. Por, pince-szag.
Szín, lárma, illat — de mindennek tövében
Gubbaszt egy ős-titok, egy pók hálója vár.

Ím itt sötét kapu, és itt halott szobád.
— Hideg fal, lámpagyújtás,
Árnyak nyúlása, színek hajnala, —
Hol rád, lapulva, les kopott, nyütt életed,
S mint résen a szél, mint gazdátalan kuvasz
Követ **más** élete és hozzád dörgölődik.

S ím itt a lelked, az antik-mivű láda,
Rémek szobája, emlékek lim-loma,
Világtalan szem, világok tüköre,
Süppedt hajó, mely új vizekre száll —
Ím elég a város, elég halott szobád,
Elég neked a lelked, elég vagy önmagadnak —

Mondd, nem jobb-e hát maradni veszteg,
Mint élted kinjót sokszorozni?

Thury Elemér és az „Asszonyok” sikere

Thury Elemért mi mindnyájan szeretjük Debreczenben: szeretjük mint művészt és mint embert. Érdeklődéssel nézünk tehát érdekes vállalkozása elé, amely a színpadi szerzőség dicsőségét is megszerezte számára. Thury Elemér intelligens színész. Az intelligens színészekben pedig többé-kevésbé bizonyos, hogy egyszer feltámad az a vágy, hogy színpadi szerzői dicsőséget is arathassanak. Thury Elemér sem kivétel. Ő is irt egy darabot: megírta az „Asszonyok”-at. Ha nem ismernénk ennek a darabnak az egész történetét, akkor azt mondhatnánk róla, hogy sokban utánérzése és utánértése a „Bábjáték”-nak, Pierre Wolff szenzációs darabjának: csak hogy mi nagyon jól tudjuk, hogy az „Asszonyok” már régen meg volt akkor, amikor a „Bábjáték” még egyáltalában színre sem került.

Tisztességes és derék írói és rendezői munkát végzett Thury Elemér az „Asszonyok” megírásával. A viláért sem akarjuk ezzel azt mondani, hogy az „Asszonyok”-at világirodalmi szemüvegen nézzünk: eszünkbe sincs ilyesmi, hanem az „Asszonyok” mint a debreczeni színház eredeti bemutatója nagyon szép és érdekes munka. Thury Elemér nem hivatásos író, de hivatásos színész: el kell ismernünk róla, hogy művész ember; az azonban csak természetes, hogy lelkének művészetét a szokatlan módon nem öntheti olyan bravuros módon formába, mint ahogy azt formába tudná önteni. Nem sok gyakorlatra lenne azonban szüksége, hogy még az „Asszonyok”-nál sokkal, de sokkal jobb darabot is írhasson. Mi bámuljuk Thury Elemért, aki igazán nagy és terhes művészi munkája közben ráér arra, hogy ilyen nemes formában áldozzon a muzsájának.

Az „Asszonyok”-on meglátszik, hogy olyan ember írta, aki alaposan ismeri a színpadot. Irodalmi szempontokból találhatunk benne ugyan sok naivitást is sőt gyakorlatlanságot, ezek azonban nem érintik a darab igazi értékét és lényegét. Annál édesebb a dió, ha kemény héját csak nehezen tudjuk feltörni. A Thury Elemér darabját is csak így élvez-

hetjük igazán. Meg van ebben a darabban minden, ami egy színpadi munkát értékesé tehet; természetes, hogy a laikusok sokszor csak a külszint nézik és nem látnak be a drámai mozgalmak lényegébe. Az „Asszonyok”-nak van határozottan komoly concepciója, felépítése, cselekménye. Egy szóval mindenképen komoly munkának készült és komoly munka is lett belőle.

Thury Elemér minden hibáját elmondtuk azzal, ha azt mondjuk róla, hogy még gyakorlatlan a drámairásban. Meglátszik ez a darab külsőségein, különösen a túlhoszu dialógokon, amelyek bizony sokszor ellaposodnak. Végeredményben azonban el kell ösmernünk az „Asszonyok”-ról, hogy tisztességes színpadi munka és Thury Elemér megérdemli azt a dicsőséget, amit darabjával szerzett, mert azt le kell szegeznünk, hogy a darabnak határozottan sikere volt. Nagy és előkelő közönség töltötte meg zsufolásig a színházat és szeretetének legkülönbözőbb jeleivel árasztotta el kedves színészét, Thury Elemért. A darab előadásán öt előkelő színháznak az igazgatója vett részt, ami magában véve eléggé jellemzi a darab iránt megnyilvánuló nagy-nagy érdeklődést. Nem mulaszthatjuk még azt is megállapítani, hogy a darab előadása igazán mintaszerű volt és a Thury pár sikereinek egyik legszebbikét aratta: érvényre jutatták a darab minden jóoldalát és szépségeit. Így lett ünnepe a péntek esti bemutatónak, a közönség megragadta az alkalmat, hogy kedvencét: a Thury-párt szeretettel és elismeréssel halmozza el. A többi szereplők is sokat buzgólkodtak a darab érdekében.

Kritikus.

A rajongó

Irta Sylvester

Tompán dübörgött meg a refektórium nagy, sulyos tölgyfaajtaja, amint a legutolsó barát is bent volt a mélyen ivelt, hűvös, gothikus teremben. Olyan nyomasztó volt a csend, hogy az elhalkult barátokat siri árnyaknak vélhette volna valami betoppant néző és az öreg refektóriumot pedig sirboltnak. Együtt voltak mindnyájan, az asztalfőn ülő gvardiántól kezdve egészen a jegyzőkönyvvezető noviciusig. Komoly tanácskozásra, itéllethozatalra gyűlt össze a barátok kara.

Ott állott a vádlott a kopott, zöld posztóval bevont hosszú asztal előtt. Látszott rajta, hogy nincsen magánál. Annyira meggyötörhette valami mély, engesztelhetetlen kétségbeesés, hogy még nem tért magához. Érdekes, megkapó jelenség volt fráter Barabás ott, a vén refektóriumban. Különösen omlottak le a barát csuharedői, hosszú, szikár alakjáról. És szeme csodálatos, nagy tűzben égett. Lázban van az egész ember. Reszket minden tagja. Fásult tompán hallgatja a gvardián szavait, amint felcsendül a nyomasztó csendben:

— Mondd el fiam sorra-rendre. Mondd el a vétkeid itt előttünk. Tudod, hogy mennyire szeretünk mindnyájan. Nem csak biráid, hanem testvéreid is vagyunk. Mond el, hogy hogy történt . . . Megkönnyebbül a szived-lelked és mi imádkozni fogunk érted az Ur bocsánatáért.

Még tovább beszélt a jóságos, öreg gvardián. Fráter Barabás megreszketett: mintha csak most térne eszméletére, felkapja lecsüggesztett fejét, összegörnyedt termete kiegyenesedik és beszélni kezd. Előbb lassu, hörgő hangon. Aztán lecsillapul a keble zihálása. Mind jobban neki tüzesedik. Átéli még egyszer képzeletében az eseményeket. A történetét.

— Igen, elmondom. Legyen. Hallgassatok meg. Nem akarok én bocsánatot. Engem küldtetek le a faluba. Hát igen, elmentem egy szegény betegnek feladni az utolsó kenetet. Elmentem, átok a fejemre. Befordultam a házba . . . A következő pillanatban már a szobájában voltam. És ott találtam őt, őt . . . Ott feküdt szegény halványan, holtbetegen. Már a halálharccal vívódott, rángatózott az arca. Ő volt, ő volt, ő haldokolt előttem!

Az utolsó szavai már zokogásba fultak. Mindnyájan meghatva hallgatják. Az öreg gvardiánnak is könny csillog a szemében. Kinos,

A szalag királynál

szallag, csipke, kesztyű, ridikül, arcfátyol, harisnya és párisi ujdonságokból állandó nagy raktár

Vida Miklós

nőidivatáruházában, Városháza épület.

hosszu csend után csillapodott le annyira fráter Barabás, hogy folytatni tudta ott, ahol elhagyta.

— A többit is tudjátok. Utolsó kenet helyett . . . csókoltam, csókoltam . . . és ott görgettem ágyacskája előtt fejem a porba. Ezt mind tudjátok. Arról beszélek, amit nem tudtok. Mert nem tudjátok, hogy ki haldokolt ott lent a faluban . . . Nem tudjátok, nem tudjátok . . .

Most már fuldokló, csukló zokogásba tör ki. Megint összeesik hatalmas termete. Fráter Barabás már nem hallja, hogy mit mond az ősz gvardián. Nem használ már neki semmiféle vigasztalás. Dehogy akarnak már itélkezni felette. Az ősz sirva kérleli. De Barabás mind ezt nem hallja. Mint a legutolsó féreg, úgy fetreng kinjában az öreg refektórium nehéz tölgyfapadlóján. Átkozza magát . . . És a barátok csendesen imádkoznak. Barabás már nem hall semmit. Felkel, megtántorodik, még van annyi ereje, hogy megcsókolja az öreg gvardián kezeit:

— El vagyok veszve atyám — fuldokolja.

Hiába teszi fejére az ősz jószágosan kezeit, Barabás lelkébe már nem száll nyugalom. Még egyszer megtántorodik. Aztán feltépi a nehéz tölgyfaajtót és kirohan. Aki látná, bolondnak tarthatná fráter Barabást. Rohan, fut eszeveszetten. Nem néz semmit. Nem hall semmit. Fut, arra a falu felé, arra, amerre az öreg temető ákácái világítanak.

Tavaszi éjszaka. Rettentő éjszaka. Borzasztó vihar zug a levegőben. Legalább azt hiszi Barabás. Már ott van a temetőben a legfrissebb hantnál. Rettenetes éjszaka. Vért izzad a természet és a Barabás homlokáról véres verejték csorog. Neki esik a hantnak és ássa, ássa tiz körmével. Látni akarja még egyszer őt, az édes, büvös képet. El sem hiszi, hogy halott lehessen. — A mult soha nem érzett elevenséggel lüktet extázisig felhevült agyvelejében. És csak ássa, ássa a friss hantot. Eszébe jut minden a legkisebb részletig. Szerelmének, az ő csodás szerelmének egész története. Szerették egymást . . . Hogy szerették! Szentül, rajongóan. De Barabás gyáva volt. Meg kellett, hogy fusson boldogsága elől. Ebbe a klastromba temette el magát. És most eszébe jut minden. Előtte van az asszony képe, fürtös fejcskéjétől egészen lába ujjacskájáig. Látja egészen, érzi illatos lehelletét, csókolja hajának hullámözönét, úgy, mint akkor . . . És ás, és tovább . . .

*

Barabás megint ott van a refektóriumban. Most már csendes, nyugodt. Boldogan mosolyog. Hatalmas termete még nagyobb így, amint a ravatalon fekszik. Igen, Barabás boldogan mosolyog . . . Biztosan most is ölében tartja annak a szép asszonynak a fejét, akit még halálában is kívánt szeretetének minden álmával . . . Leszögezik a koporsót. A barátok elnyujtottan, siri mélyen éneklük a circum dederunt velőtrázó, borzasztó melódiáját . . .

A DEBRECZENI VÁSÁR

*

Debreczen városa vásár alkalmával . . . ahogy a régi vers mondja, telistele van mindenféle jött-ment nációval. No, a régi, híres debreczeni vásárok romantikáját is nagyon kikezdte már az idő vasfoga. Nem telik bele sok idő és hire-hamva sem lesz azoknak a régi, híres vásároknak, amelyek két országrésznek a népsége találkozott. De azért még most is érdekes a debreczeni vásár, romjaiban is. A *vásár* hagyományos alakjai közül sok maradt itt még a mai napig is életben. Induljunk csak neki a debreczeni nagyvásárnak!

Igazán érdekes kép! Minket bizonyára a régmúlt maradványai érdekelnek belőle a legjobban. Mindjárt elsőnek megpillanthatjuk a bohócot, aki száz hókuszpókusszal forgácsot eszik és hosszú, szinte végnélküli színes papírszallagot huz ki a torkából. Ez a vásár legrégebbi alakja: a csepürágó tipikus személyisége. Lám, még él mindig! Szintén régi alakjai a vásárnak az erőművészek: birkozók, láncszakítók, vashajlítók,

stb. . . Ők rendszeren csak egy attrakciót képeznek a komédia műsorában.

Ahá, hát eljutottunk egészen eddig: a vásári komédiáig és a komédiásokig. Ezek a vásár legérdekeesebb szereplői. Az igaz, hogy számuk egyre fogy. Még a panorámák, hypodromok, panoptikumok, fotoplasztikumok és egyéb tágabb értelemben vett komédiák száma is gyérül. Ezek már nagyrészen a múltéi. A mai közönségnek izgató, érdekes mozi kell. No, de azért ne busuljunk, van még hál' istennek elég csepürágó. És van sip, dob, verkli és trombita harsogás a debreczeni vásáron annyi, hogy elkábul a fej és megsiketül a fül. No, de hát azért vásár a vásár! A hirták és körbeforgók mulatni vágyó közönségéről nem is beszélek. Rátérek egyenesen a debreczeni vásár legfőbb speciálisára: a lacikonyhára.

A lacikonyha! Érdekes és kedves világ lakozik ezek között így a debreczeni nagyvásárok idejében. Micsoda eleven, nyüzsgő kép! Pirosposzsgás menyecskék sütik a fonatost és a lacipecsenyét, a lacikonyha két speciális ételét. Barna arcu cigánygyerekek pedig rikatják a hegedüket. Egyszóval jól megy ilyenkor a világsora Debreczenben, legalább is a lacikonyhák körül . . . Vajjon meddig fog még újra és újra megelevenedni előttünk a debreczeni vásár érdekes képe. Mikor mondja ki erre is a halálos ítéletet, a mi halálos sebesen haladó korunk . . .

IN MEMORIAM

György Oszkár verses kötete

Debreczennek igazán szerencséje van, hogy a véletlen, vagy a jósors különös kedvezése folytán nagyon sok nagy tehetségű és kiváló író van falaihoz kötve. Pedig, valljuk be, igazán nem írók és nem művészek számára való város ez a Debreczen: ha őszinték akarunk lenni. A szerencsés véletlen juttatta György Oszkár is a körünkbe. Hogy mit nyert vele városunk irodalma, azt legjobban a most megjelent verses kötete mutatja, amelyből György Oszkár, a költőt a maga igazi valóságában ösmerhetjük meg

Budapesti napilapok és szépirodalmi revük hasábjain találkoztunk először elvéve, aztán mind sűrűbben a György Oszkár nevével. A „Vasárnap” olvasóinak is felesleges hoszabbban bemutatnunk: most költői munkásságának egy kötetben való összefoglalásáról akarunk egyet-mást elmondani. György Oszkár izig-vérig modern költő. Ezt jegyezzük meg róla mindenek előtt. Manapság a modernség jóértelemben hangoztatásával már sokat is mondtunk: különösen áll ez György Oszkáról, aki a világért sem tartozik a borzashaju titánok közé, hanem csendes, magába zárkózott és mélyen magába mélyedő szubtilisan finom költői lélek. Az ő számára különös és érdekes probléma a versírás: az ő művészi lelke természetesen és minden mesterkéeltség nélkül ömlik át zengő ritmusokba. György Oszkár költészete a legszebb, legtisztább poézis: átlátszó és tiszta. Talán különösnek tetszik ez a kijelentés, tekintve a György Oszkár *misztikus*hoz való vonzódását. Pedig a világért sem parodokszon ez az állítás. Igenis, a György Oszkár versei bármennyire is borongósok és misztikusak, mégis átlátszók és tiszták. Nem lehet és nem is kell ezt magyarázni. Olvasni kell a György Oszkár verseit, hogy ezt megérezhessük belőlük.

Finom és szubtilis verseket ír György Oszkár, mélyenjárókat, homályos és gyakran misztikus vonatkozásukat. A szó nála nem csak fogalmat jelent, hanem a fogalom mélyebb értelmét és nagyobb képzetét: hangok, titkos értelmű, mély vonatkozásu hangok nála a szavak, amelyeket csodálatosan rendez akkordokká, amíg készen nem áll előttünk az egész szimfónia. György Oszkár igazi művész, csak ezt mondjuk még befejezőképen róla. A „In memoriam” ilyen színekben mutatja be előttünk György Oszkár, aki nagy nyereség Debreczen város irodalmára. (K.)

Koncz József

csipke és szövet függönyök kifogástalanul tisztítatnak.

Fióközlelek: Batthyányi-utca 2. és Vár-utca 3. szám. (Zenede udvar.)

Füzlet és gyár:
Arany János-utca 10. sz.

Alapított 1903.

Telefon 701.

Szezon

A korzó szoborszép asszonya

*Suttogás kél nyomán, amint lágyan suhan végig.
A korzó egész népe, mind-mind csak őt nézik:
A szoborszép asszonyt.*

*Szép ilyenkor minden, csókos, szép tavaszon,
De a legszebb mégis ez a csodás asszony,
Ez a pompás asszony.*

*Szobor termete, tüzes szeme, piros ajka:
Hogyne akadna meg hát minden szem rajta,
Sok sóvár szem rajta.*

*Irigység tölti el sok asszony, lány máját,
Amint megpillantják a korzó csodáját,
A korzó virágát.*

*Sejtelmesen halljuk suhogni a selyem szoknyáját,
Szinte falja szemünk formás kis bokáját,
Sok asszonyi báját . . .*

*Éled a korzó, vidám lesz sebtiben,
Amint savórgásunk elől tovalibben,
Előttünk ellibben . . .*

*Olyan ez az asszony, mint sok édes álmunk . . .
A káprázatát mindég visszavárjuk,
A szép asszonyt várjuk . . .*

A bankban

(Jelenet az élet, illetve a pénzügyintézetek nevezett zugbankok mélységeiből)

Beakarjuk körülbelül mutatni, jobban mondva dekoratív illusztrálni, hogy miképpen is bánnak a zugbankok a szegény kölcsönre szoruló emberrel . . . A színhely tehát egy zugbank igazgatói szobája. Szereplő személyek: Nyuzó — bankigazgató, Pribék — főkönyvelő, Jámbor kölcsönvevő.

Nyuzó és Pribék éppen tanácskoznak

Nyuzó: Kedves Pribékem, ön még nem gyakorolta be magát teljesen a mi üzletmenetünkbe. Ha szabad magam egészen bizalmasan kifejeznem, ön még nem tud elég jól nyuzni. Látja, engemet, a főnökét tartson mindig követendő példának kedves Pribékem: én nyuzás-ban lefőzöm magát a főintérmestert is. No, de azért én nem esem kétségbe. Reményem, hogy kedves Pribék ur ki fogja forni magát idővel. Fogok tehát önnek egy pár tanulságos leczkét adni. — Hát elvégre kell, hogy valaki belegyakorolja magát az üzletmenetel lényegébe és helyettesíthessen engem . . .

Pribék: Óh kérem, kedves igazgató ur! Bocsásson meg, ha én még nagyon fiatal vagyok ebben a mesterségben. De a jóakarát meg van bennem ahhoz, hogy megtanuljam minél hamarabb . . .

Nyuzó: Legyen egész nyugodt, megfogja tanulni. Amint mondtam, ezután leckéket fog venni. Ha valami fél jön hozzám, maradjon ön is a szobámban.

Molnár Testvérek

varrógép, kerékpár, grammofon és lemezek legnagyobb raktárában
Egyháztér 3., a nagytemplom mellett.

Debreczen.
Író angyal védjegyű Eufon tölcsernélküli. Pathé tűnélküli beszélőgépek és lemezek kizárólagos képviselője.
Telefon 727. Kedvező fizetési feltételek! Szolid kiszolgálás! Külön technikai osztály és javító műhely! Telefon 727.
Villanycsengő berendezését, évi jókarban tartását elvállaljuk.

Pribék: Ahá! épen kapóra. Itt jön egy jámbor vidéki atyafi . . . Tessék, tessék . . .

(Jámbor, kölcsönvevő belép az igazgatói szobába. Nyuzó és Pribék szigorú arcot ötenek.)

Jámbor: Jónapot kívánok.

Nyuzó: Másért jött maga, nem csak azért, hogy jónapot kívánjon. Hát csak gyorsan, nincs sok időnk. Ki vele! Mit kíván még a jónapon felül . . .

Jámbor: Hát, izé . . . kerem aláson. Egy kis kölcsönir gyűttem vóna.

Nyuzó: Kölcsönért? — Mindjárt gondoltam. Aztán mennyi legyen az a kölcsön?

Jámbor: Csak háromszáz korona, tekintetes uram.

Pribék: Az igazgató ur nagyságos ur, jegyezze meg magának barátom . . .

Jámbor: Ezer bocsánatot instálok nagyságos, méltóságos uraim. Hát megkaphatom azt a háromszáz koronát?

Nyuzó: Pribék ur, tegye meg az előkészületeket a kölcsön folyósítására, vizsgálja meg a váltót, keresse elő a részvényeket, stb., én majd addig kiszámítom, hogy mennyibe kerül a kölcsön . . .

(Jámbor és Pribék eltávoznak. Nyuzó igazgató mély gondolatokba merül és úgy tesz, mintha számítana. Mire Jámbor és Pribék belépnek, már kész a számítás.)

Nyuzó: Hát hallgasson ide barátom. Magának 300 korona kölcsönre van szüksége: ennek egy évi kamatja előre levonva 46 korona, előre láthatólag késedelmi kamat 10 korona, részvényjegyzés 150 korona, irodai általány 20 korona, kiállítási általány 10 korona, irási, összeadási, kivonási, szorzási díj 5 korona; kiszolgálási díj 5 korona, bélyegköltség 5 korona, házbérhozzájárulás 10 korona, rezi költségekben részesedés 5 korona, pótdó hozzájárulás 2 korona, koszorumege-váltás 1 korona, temetkezési költség 1 korona, koporsószege 1 korona. Summa-summárum 342 korona. Érti, 342 korona. Ebből letörleszt 300 koronát, fizet tehát most mindössze 42 koronát!

Jámbor: Hiszen nékem pízre vón szükségem . . .

Nyuzó: Micsoda beszéd ez? Hát azt hiszi, hogy én lopom a pénzt, hát azt hiszi, hogy a pénzt ingyen adjuk! Ha 300 koronával adós akar maradni, akkor fizessen ki rögtön 42 koronát!

Jámbor: De jó uram, nincs annyi pízem!

Nyuzó: Hallatlan komiszság, hát hogy mer maga ide pénz nélkül jönni? Hát mennyi pénze van?

Jámbor: Van vagy 14 koronám. Bocsánatot kirek aláson — Nagyságos uram, de erre nem számítottam.

Nyuzó: Fizesse le a pénztárnál. Illetve felesleges: adja ide azt a 14 koronát . . .

Jámbor: (markába nyomja)

Nyuzó: És most hordja el magát, de rögtön! Máskor pedig tartsa kötelességének kellő mennyiségű pénzt hozni, ne rabolja ingyen a drága időmet.

Jámbor: (hebeg)

Nyuzó: (ráordít) Még mindig itt van, takarodjék, mars!

Pribék: (Jámbor kölcsönvevőt kidobja)

— Fügöny —

Ha tűz volna . . .

A tűzoltó főparancsnok urhoz volna egy pár szavunk. Bizonyosan látta főparancsnok úr azt, hogy városunk számtalan keskeny utcáját felásták és a kiemelt földet az uttesteken helyezték el. Tehát ott azokon az utcákon kocsik nem közlekedhetnek, aminthogy nem is közlekednek. Szives felvilágosítására volnánk kíváncsiak, hogy hát mi is történne akkor, ha ezen utcák valamelyikében tűz ütne ki? Főparancsnok úr azt mondhatná: eloltanánk. Dehogy! Leégne ott uram az egész utca szőröstül bőrostül, mert nem lehet oda bejutni. — Az oltásra szánt vizet lehetne ott csupán megmenteni, és ez is valami a mai rossz világban, mikor ugyanis olyan kevés a víz, s az is olyan rossz.

Az „Asszonyok“ fináléja

(Részlet Thury Elemér színművéből)

III. Felvonás. 13. jelenet. Emma, Sári.

Sári: (kitörve) Nem bírom tovább Emma! Nem bírom! Utóvégre én is vagyok valaki s nem tudom elviselni ennek a nőnek az arcát-lanságát! . . . Nem maradok itt tovább egy napig sem. Megfojt itt a levegő! S nincs is már semmi keresnivalóm ebben a házban! Megyek veled, hozzád! Megtűrsz-e magadnál addig, míg elég erős leszek, hogy keressék magamnak valahol egy kis csendes zugot, ahol nem bántanak, ahol nem kell hazudnom, ahol nem kell szenvednem!

Emma: Csillapodj az istenért! Itt sétálnak a közelben, ha meghallanak . . .

Sári: Hallják! . . . Nem törődöm vele! . . .

Emma: Ne szerezd meg ellenségednek a legnagyobb gyönyörűséget, hogy észrevegye, mennyire győtrödsz, szenvedsz s mennyire kétségbe vagy esve őmiatta! Nyugodj meg!

Sári: Hát lehetek-e nyugodt? Hiszen minden csepp vérem az agyamra tódul, ha csak rá is gondolok az előbb itt történetekre. Te is láttad, te is hallottad ezt az asszonyt. Láttad diadalmas tekintetét, mellyel engem mérlegelt, hallottad a győzelem hangját szavaiban! . . . Miért jött? Célja szembeszökő! Őt akarja . . . Imrét! . . . nyíltan, erőszakosan akarja . . . az egész világ előtt, lelkiismeret nélkül átgázol rajtam, mint egy félrelökhető rongyon! . . . Óh, egész erőmre volt szükségem, hogy oda ne rohanjak hozzá és meg ne fojtsam! Hát én, a törvényes hitves már nem vagyok senki és semmi? Megunt játékszer gyanánt rugatnak odább? . . . (lázasan) Hallottad, hogy beszélt Imrével itt mindannyiánk előtt? Mintha csak a hozzá való jogait akarta volna fitogtatni, mintha én, a feleség — akinek az oltár előtt esküdött hitet — már itt sem volnék, vagy szamitásba se jönnék! (kitörve) Ah, de vigyázzon, mert a türelemnek is van határa s nem olyan vérből vagyok, mely sokáig tudja elviselni a megaláztatást, még megjöhet a kedvem itt maradni, felvenni vele az élet-halál harcot, megvédeni magamat és a magamét, lerántani gyalázatos álarcát és kivívni magamnak férjemet és boldogságomat!

Emma: Ez helyes! ezt tedd! Végre megtaláltad igaz hangodat! Jogod van a boldogsághoz, ne hagyd magadtól elrabolni! Küzdj érte véglegelhetig és az eredmény megjutalmaz érte! Itt a végső pillanat! Ez egyetlenegyszer ne hallgass semmi másra, csak a szívedre! Feledd el büszkeséget, gögőt, szenvedést, mindent . . . csak nő légy s csak azt tedd, mit a szíved parancsol! . . .

Sári: Mind hasztalan, Imre nem szeret! . . .

Emma: Szeret édes, hidd el, hogy szeret! . . . Egész viselkedése ezt mutatja. Nem megszegyenítette a bárónét mielőttünk? S aztán magának a bárónénak az elbeszélése, hogy mint szökött meg Imre tőle Egyiptomban! Mind bizonyíték. Alázatossága veled, esdek-lése: hogy ne hagyd el, mind mellette szól. Esküszöm, hogy szeret! Csak egyszer hajtsd meg előtte ezt a büszke kis fejcskét s meglásd soha semmi el nem választja tőled!

Sári: (a nézővel szembe megáll, lehunyja mindakét szemét, fáj-dalmasan) Ugy szeretnék hinni neked . . . de nem tudok . . .

Emma: (hátrafelé figyelt, hirtelen) Meg akarsz győződni?

Sári: Hogyan?

Emma: Férjedet látom közeledni a bárónéval, úgy látszik, ide tartanak . . .

Sári: Nos?

Emma: Maradj itt, hallgasd ki őket!

Sári: Emma! Én!? Hallgatózni? . . .

Emma: Eh! félre a büszkeséggel! Kell! Válaszaton állasz, nem szabad haboznod! Az a nő újból felajánlja a szerelmét Imrének s neked tudnod kell, hogy a férjed mit felel rá!

Sári: Ha igazán szeret, akkor nem ilyen uton kell azt megtud-nom. Ez meggyalázza a legnemesebb érzést!

Emma: Ah mit! Ezek mind csak frázisok, pedig csak a tények határoznak. A tény pedig az, hogy most mindent megtudhatsz, mi-nek nemtudása annyira győtrött. Lepattan a titok s a legrosszabb bi-

zonyosság is jobb a bizonytalanságnál! Az életed kulcsát adja a jó sors kezébe s ha gyáván, együgyűen eldobod magadtól, ki tudja, még egyszer kezébe jut-e?

Sári: Rettenetes, megalázó, alávaló dolog!

Emma: Eh! mond ki gyiltan, hogy gyáva vagy és félsz a bi- zonyosságtól. Aztán mindenféle hitvány, hazug frázisba burkolod a gyávaságodat.

Sári: Nem vagyok gyáva! De . . . képtelen vagyok rá . . . ez becstelenség! . . .

Emma: Másként soha nem juthatsz eredményhez! Az életednek szüksége van erre a becstelenségre! (már az ajtónál) Nincs becste- lenség! Csak bizonyosság és boldogság! (el jobbra. Sári egy si- kollyal utánna fut, de a háttérnél megáll, kitekint a kertbe, megremeg, két kezébe rejt az arcát. Kívül a báróné nevetése hallatszik. Sári fölriad, végigsimitja a homlokát, majd hirtelen elhatározással a bal- oldali kis lugasba huzódik, hol a szereplők nem láthatják, a közönség azonban minden mozdulatát megfigyelheti)

14. Jelenet. Vajkné, Imre (jönnek).

Vajkné: Igazán reggelig tudnék kacagni a maga „megtérés“-én, annyira nevelésnek tűnik fel előttem. Tehát a rossz kis fiu megjavul, megbánja bűneit, ezentul jó lesz, nem követ el több csintalanságot, ma- gába száll és mindenkitől elvonulva Istennek ajánlja fel életét. Most már csak arra vagyok kíváncsi, hogy mikor határozta el magát erre a szent életre?

Imre (komolyan) Mióta itthon vagyok.

Vajkné: Szép! És mi volt az oka, ha nem vagyok indiskrét?

Imre: A feleségem szenvedése és bánata, amelyet én okoztam neki . . .

Vajkné (idegesen): Nagyon lekötelezne, ha nem emlitené most előttem a Zajzony báróné nevét. Tisztában vagyok azzal, hogy a fele- séggel gyűlöl s mivel szeretek mindenkivel szemben igazságos lenni, őszinteséggel elismerem, hogy erre meg van a maga oka. Azonban az ő bánata vagy szenvedése nem érdekel s annál kevésbbé akarok ére- nyeiről tirádákat hallani, mert nem tulságosan hiszek azokban.

Imre: Nem akarom fontolgatni szavai értelmét, mert unnám a rá- pazarolt időt. Egyet azonban engedjen megjegyezmem és pedig azt, hogy a feleségem számára mindenkítől és minden helyzetben tiszteletet és becsülést követelek!

Vajkné (elsápadva): Maga tulságosan komolyan veszi a lovagi szerepet. A rendreutasítást nem érdemeltem, mert éppen én magam kértem, hogy hagyjuk ki a társalgásból Zajzony báróné nevét; hiszen csak a mi kettőnk ügyéről van szó. Azért kértem e beszélgetésre, mert egyszer már rendbe kell hozni a dolgunkat.

Imre: Nem értem, micsoda dologról beszél báróné!

Vajkné: (alig bir magán uralkodni, eltorzult arccal leroskad egy székre, halk, bágyadt, panaszos hangon mondja:) Imre, miért bánt engem? (látva, hogy Imre nem felel, folytatja:) Miért kinez? Hiszen már eléggé meg vagyok büntetve. Hibáztam, vétkeztem. de a maga keze oly keményen, oly könyörtelenül sujtott. Legyen most már irgalmas, eléged- jék meg bűnbánatommal s alázatos bocsánatkéréssel! Esdekelve kérem!

Imre: Én nem haragszom báróné.

Vajkné: És elfelejti a multat, elfelejti teljesen?

Imre: Felejteni csak az oktan állat szokott, az ember köteles- sége a megbocsátás.

Vajkné: (boldog reménykedéssel) S maga megbocsát nekem?

Imre: Megbocsátok és higye meg: szivemből sajnálom, ha va- laha fájdalmat okoztam magának. Kérem, nyujtsa ide bucsuzóra kezét és engedje meg, hogy remélni merjem, hogy Ön is megleli még életé- nek boldogságát, mint ahogy én megleltem az enyémet.

Vajkné: (felugrik) Imre, nézzen a szemem közé! Így! És most mondja a szemembe, hogy nem szeret már engem?

Imre: (bátran és őszintén) Nem szeretem.

Vajkné: (kezeibe rejtí arcát, elfojtott zokogással) Elfelejtett! . . .

Meggyűlölt engem! . . .

Imre: Nem, báróné, nem gyűlölöm. Sokat szenvedtem miatta, de a sötét felhők közül végre is kiragyogott a nap. Halálra győtrött szivem

Debrecen legelőkelőbb
mulatóhelye az

Erdélyi Borozó

(Hunyady-u. 22. sz. a vasutmentén.)

==== Egész éjjel meleg konyha. ====
Női kiszolgálás.
Tulajdonos: **Kálmán Lajos.**

megnyugodott, begyógyult és aztán végkép megerősítette egy gyönyörű érzés: az új szerelem!

Vajkné: (gyűlölettel) Azt az asszonyt szereti?

Imre: A feleségemet szeretem. (Szünet. Hideg, fagyasztó csend, majd Imre halk, megindult hangon folytatja:) Azt hiszem szenvedést okoztam most magának a szavaimmal, higgye el, szivemből sajnálom azért, hogy szenved. Mióta boldog vagyok, mindenkit boldognak szeretnék látni és ép azért nagyon szeretném, ha megbékülne a helyzettel és megnyugodna...

Vajkné: (felkacag keserűen, kinosan, majd büszkén felemelt fejjel áll meg Imre előtt) Kérem kíméljen meg ezektől az izléstelen frázisoktól. Nem szándékozom öngyilkosságot elkövetni nyugodt lehet! A maga elvesztése nem olyan nagy csapás egy nőre, hogy ne bírná elviselni. Ép azért a szánalmát csak tartsa meg magának! Kettőnk közül bizonyára nem én vagyok a sajnálatra méltóbb. Eddig is elég voltam magamnak s hiszem, hogy ezután is elég leszek. Most pedig merre juthatok leg hamarabb fogatomhoz? Távozni akarok!

Imre: (mélyen meghajlik, aztán kinyitja a jobb I. ajtót. Udvari-
asan) Erre parancsoljon! (Udvariisan félre áll, hogy magaelőtt kiboc-
sássa a bárónét)

Vajkné: Szükségtelen kísérnie!

Imre: Amint tetszik!

Vajkné: (Indul az ajtó felé, majd mikor Imrével szembe kerül, megáll, némán fölemeli kezét és könyörögve kulcsolja össze. Imre nem felel. Szünet. A báróné lassan leereszti a kezét, büszkén felemelt fejjel átmegy Imre előtt egészen az ajtóig, ott visszafordul, Imrére néz, pillanatnyi szünet, aztán röviden, szárazon) Isten önnel!

Imre: (meghajlik) Isten önnel! (Vajkné el jobbra.)

15. jelenet. Imre, Sári.

(Imre megkönnyebbülve végigsimitja homlokát, majd indul a kert bejárata felé, Sári sirva, az elragadtatás legmagasabb stádiumában kinyújtja mindkét karját Imre felé s felkiált)

Sári: Imre!

Imre: (megfordul, megérti a helyzetet, felkiált) Sári!

Sári: Itt voltam, hallgatóztam, tudni akartam mindent, mert...

Imre: Mert?

Sári: Mert szeretem! (Imre némán magához öleli)

— Fügöny —

Krónika

Járt-e már városunk agilis főkapitánya az utcákon reggel: korán reggel? Nem a hazatérő lumpokra akarjuk figyelmét felhívni, hanem a szorgalmas, koránkelő polgártársaink érdekében kérjük ezt. Lehetetlen hogy ne járt volna s így lehetetlen az is, hogy a főkapitány ur, aki a fővárosnak ismeri a köztisztasági intézkedéseit, meg ne botránkozott volna az itt uralkodó állapotokon. Seprik a kocsit utat és járdákat, persze egy csep viz nélkül. Azok, akik végzik ezt a munkát a köztisztaság érdekében, a közegészség rovására olyan rettenetes porfelhőket varázsolnak munkálkodásukkal, hogy őket magukat sem látja az ember. S azok, akik korán reggel kénytelenek a mindennapi kenyérért való harcot megkezdeni, elkeseredetten szivják magukba a városon végig a port rezignáltan, mintha ez másként nem is lehetne. Mi nagyon élénken emlékezünk arra az időre, amikor Budapesten sem voltak mindenütt öntöző csatornák s mégis separték az utcákat s mégsem volt por. Ez nem talány s nincs is benne semmi ördögösség. Egyszerűen ki kell rendelni locsolásra az öntöző kocsikat, hogy a seprés előtt locsolják fel az utcákat. Ezt nálunk is meglehetne tenni. De hogyan lehetne akkor a tuberkulózist tenyészteni? Ha pedig ez nincs, mit csináljanak a szanatóriumnak szánt helytel s mit csináljon a szanatórium egyesület az összegyűjtött pénzzel...

*
Mayerszky igazgató urnak egyszerűen köszönettel tartozunk, nem csak mi, de városunknak különösen a Hatvan- és Csapó-utcai lakói, azért az ésbontóan szép s a fülnek annyira kelemes zenéért, amelyet a kocsivezetők különösen a kora reggeli órákban a csengetéssel oly nagy szeretettel s még nagyobb kitartással rendeznek. Szép-szép a közönség iránt tanusított jóakaratraqnyettén való megnyilatkozása, de bocsásson meg az igazgató ur, a publikum szivesen lemond róla. — Sziveskedjék utasítani a kocsivezetőket, hogy ne tartsák kezüket az egész utcán végig a villamos csengőn, hanem használják azt akkor, amikor arra szükség van. A kocsin elhelyezett csengő úgy tudjuk, a közönség figyelmeztetésére szolgál, s nem annak megbolondítására.

Kedves és érdekes vendége volt a debreczeni színháznak a Ternovszky Margit személyében. A művésznő páratlan énektudásával és graciózus megjelenésével egy csapásra meghódította a debreczeni szíveket. Alig győztünk betelni gyönyörűen csengő, iskolázott hangjával, amely egyformán csillogot minden régióban. Ternovszky Margit főképen hangverseny énekesnő, de a színpadon is otthonosan mozog. Igazán sajnáljuk, hogy csak ilyen keveset gyönyörködhetünk páratlan művészetében. A „Bőregér“ színnel teli, fülbemászó zenéje jó keretet nyújtott tehetségének az érvényesítésére. Az előadásról meg kell jegyeznünk, hogy a Ternovszky Margit fellépésén kívül főérdekessége volt még az a pompás betét, ami a Mártonfolyv karnagy zenei tudását és komponáló tehetségét dicséri.

A szerkesztésért felelős: KÜRTHY NÁNDOR.

Debreczen új mulató helye

Fényes és szép mulató hellyel lett gazdagabb Debreczen városa a „Mátyás király“ sörcsarnokának és éttermeinek a megnyitásával. Az új mulatóhely rövid időn belül igazi specialitása lesz Debreczennek, amely még a budapesti hasonló zsánerű éttermekkel is méltán felveheti a versenyt. Hengye és Brandl sörcsarnoka és éttermei Debreczen legszebb palotájában a város legforgalmasabb helyén nyílt meg: főérdekessége, hogy a föld alatt nyit meg előttünk pompás, érdekes képet.

Az új sörcsarnok igazán pazarul van berendezve. Termek-termek után: mintha sohasem lenne vége ennek a földalatti világnak. De kezdjük rendre-sorra! Amint belépünk az új sörcsarnokba, már is megiep bennünket a bejárat impozáns és igazán művészi volta, gyönyörű bronzveretével és diszkrét márványlépcsőivel. Lent pedig még több okunk van aztán a bámulatra. Mindenütt fény, ragyogás, pompa. A sőtés is kiállhatná a versenyt akármelyik előkelő sörcsarnokkal. Az egész berendezés olyan frappánsul hat a szemlélőre, hogy lehetetlen fel nem kiáltani: no még ilyent nem láttam! Arról nem is kell beszélünk, — hogy Debreczenben. Igazi műgond és pazar kényelemszeretet érvényesül a berendezés minden motívumában. Finom műizlés párosul itt a modern kényelem minden követelményével, úgy, hogy szinte örül az ember lelke, ha a termék nagyszerű harmóniáját élvezheti. Szinte lehetetlen, hogy az új éttermek rövid időn belül a leglátogatottabb helyei ne legyenek Debreczennek.

Van aztán egy nagy előnye még az új mulatóhelynek, amit újból kiemelünk: — az, hogy a föld alatt fekszik, a mélyben és így mentes az időjárás változandóságaitól. A forrón perzselő utcákról valóban élvezetes lesz ezekbe a hűs éttermekbe menekülni, ahol a friss levegőről a legmodernebb ventilátorok gondoskodnak.

Utoljára emlékezünk meg azokról, akikről legelőször kellett volna szólanunk: a derék tulajdonosokról, erről a két országszerte elismert és becsült szakembererről, akik igazán nem kíméltek költséget, fáradságot és áldozatot, hogy Debreczent ezzel a pompás új mulató hellyel gazdagabbá tegyék. A Hengye és Brandl név elég garancia arra, hogy törekvésüket, fáradságukat és becsületes munkájukat siker fogja koronázni. Az ő munkásságuk eddigi eredményességét nagyon jól ösmerjük és jelenlegi vállalkozásuk is, megvagyunk győződve róla, csak jól sikerülhet. Sőt csak fényesen sikerülhet. Ha a munka, a becsületes törekvés, az ernyedetlen szorgalom áldozatkészséggel, vasakarattal és szaktudással párosul, akkor csak sikerre vezethet minden munka: a Hengye és Brandl cég munkája pedig ilyen.

Aszmann Ferencz

uri divat üzlete

Piacz-u. 27. Telefon 34.

Nagy választékban kaphatók az

uri férfi divat körébe tartozó

mindennemű cikkek, valamint

utazási kellékek.

Világhírű Habig kalapok raktára.

Tisztviselők 6% engedményben

részesülnek.

DEMNER

mütermében

(Szent-Anna-u. 5.)

készült

levelezőlapok

rövid idő alatt nagy szenzációt keltettek!

Miért?

mert művészi esek, szépek és tartósak.

12 darab

csak 3 korona.

Blattner Gyula

DEBRECZEN

Piac-u. 69.

A megyeházzal szemben.

Képek bekeretezése dus választékban és azoknak szakszerű készítése, egyszerű és modern kivitelben.

Edények kölcsön adatnak.

Úvegbiztosítást jutányos :- árban elfogadok. :-

Épület diszmű üvegezési és portálé vállalat.

Ezeket ajánla a t. c. építész és építető urak b. figyelmébe.

Költségvetéssel készséggel szolgálók.

Telefon 468. Telefon 468.

Alapítási év 1801.

Értesitem a n. é. közönséget, hogy Csapó-utca 39. sz. a. levő üzletben állandóan kész

férfi-, fiu magyar öltöny

kapható.

Kész szolgálattal

Horváth Gábor

férfi szabó.

Elsőrendű fodrásznő

házakhoz ajánkozik.

Fésül a legújabb divat szerint

Menyasszonyoknak

legjutányosabb árban :-;

O. Blró Jánosné Árpádtér 46.

Debreczen legrégebb szolid alapjáról ismert Részletáruháza

KOHN HERMANN

utóda

Zempliner Arthur

Debreczen, Hatvan-u. 17.

Mindenféle divatcikk és vászon beszerezhető

□ □ Debreczeni □ □

Első Vasbetoncső-gyár

Piac-utca 83. szám.

Gyárt : drótbetétes beton-csöveket és idomdarabokat minden méretben :-;

Vasbeton kiöntő aknákat,

tisztító és iszapfogó aknákat, kutgyűrűket stb. — Elvállal mindenféle beton és vasbeton munkákat. — Terazzo és keramit munkát és javítását a legolcsóbb árban.

Nagy raktár kavicsos és rostált homokból, — elsőrendű portland és román cementből nagyban és kicsinyben.

Budapesti férfiszabó Debrecen, Sas-u 2.

Angol férfi öltöny

felöltő v. télikabátot rendelhet
izléses kivitelben mérték ntán

40-50

koronáért.

A rendelő közönség szives
pártfogását kéri

Fettman Sándor.

Tisztelettel értesitem a nagyérdemű
hölgyközönséget, hogy

Hatvan-u. 36. sz. alatt női szabó műhelyt

nyitottam.

Tisztelettel

Kerecsi József.

Szendrő Sándor

zongora és hangszerkészítő

Debrecen, Batthyányi-u. 22. szám.

Zongora, gramofon, min-
dennemű vonós és fuvó-
hangszerek, czimbalmok,
hangszer alkatrészek és
hangszer felszerelési cik-
kek áruháza és ipartelepe.

Zongora és pianó köl-
csönző (bérbeadó) intézet

Hegedük és hegedű-felszerelések, római
húrok, valamint

gramofonok és gramofon-lemezek
nagy raktára.

Zongora és hangszer műhely.

Zongora és czimbalom hangolás.

Telefon szám 629. Alapított 1876-ban.

Legjobb és legolcsóbb pon-
tos órák 2 évi jótállással

Gasparik

: órás és ékszer :
üzletében kaphatók

Debrecen, Hatvan-utca 2. sz.

Órajavítások a legjobban ké-
szülnek. Inga órák részlet-
fizetésre is kaphatók.

Tiszta magyar intézet!

Gazdák Biztosító Szövetkezete

debreczeni vezérképviselősege Hajdu-, Bihar-, Sza-
bolcs-, Szatmár- és Szilágy-vármegyék területére kiter-
jedő katáskörrel

DEBRECZEN, Kossuth-utca 8. szám alatt.
(Kölcsönsegélyző-palota)

Elfogad biztosításokat tűz- és jégkár ellen, valamint az
ember életére, a legelőnyösebb módozatok mellett.

A szövetke-
zet alakult: 1900

A szövetkezet biztosítéki alapja:

Alapítvány a kormány hozzájárulásával 1,980.100 k — f

Tartalékok — — — — — 1,255.766 k 35 f

Összesen: 3,255.866 k 35 f

Az üzleteredményben a biztosított tagok díjarányukban ré-
szesülnek és 1903. évi üzletfeleslegből úgy a tűz mint a jégkár ellen
biztosítva volt tagok 4% díjvisszatérítést kaptak.

Az 1902. évi üzletfeleslegét közgyűlési határozattal tartalékba
helyeztetett.

Az 1903. évben a jégkár ellen biztosítottak 4% díjvisszaté-
ritést kaptak.

Az 1904. és 1905. évben a jégkár ellen biztosítottak 2—2%
díjvisszatérítésben részesültek.

Az 1906. évben a jégkár ellen biztosítottak, kik 6—10 évre
adták fel biztosításukat 5% engedményben részesültek.

Nyomatvánnyal és felvilágosítással minden irányban készséggel szolgálunk.

Ez év január 1-én kezdte meg működését a

Kerületi Bank

mint szövetkezet

Deák Ferencz-utca 26. szám alatt.

Foglalkozik: mindenféle kölcsönök lebonyolításával
a legolcsóbb kamatláb és legelőnyösebb feltételek
mellett.

Folyószámla betétet elfogad a legnagyobb kamatozásra.
Jelzálog kölcsönöket kényelmes visszafizetésre folyósít.

Új rendszerű életbiztosítás előnyös feltételek mellett:
heti 1 korona befizetéssel 1000 koronát kaphat mindenki
15 év múlva. Halál esetén az egész biztosított összeget
egyszerre megkapják a biztosított hozzátartozói.

Felvilágosítással készséggel szolgál

a Kerületi Bank mint szövetkezet
igazgatósága.